

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Ústav ekonomie

Jakub Černík

**Vývoj CZK vůči EUR ovlivňující mezinárodní obchod se
zemědělskými komoditami**

Development of CZK against EUR affecting international trade
with agricultural commodities

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Ph.D. Veronika Mazalová

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedené informační zdroje. Prohlašuji, že odevzdaná tištěná verze bakalářské práce se shoduje s elektronickou verzí vloženou do IS/STAG.

Olomouc.....

.....

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Jakub Černík
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Vývoj CZK vůči EUR ovlivňující mezinárodní obchod se zemědělskými komoditami
Název práce v anglickém jazyce:	Development of CZK against EUR affecting international trade with agricultural commodities
Vedoucí práce:	Ing. Ph.D. Veronika Mazalová
Počet stran	44
Počet příloh	28
Rok obhajoby	2014
Klíčová slova v českém jazyce:	HDP, inflace, nezaměstnanost, měnový kurz EUR/CZK, řepka, obchodování
Klíčová slova v anglickém jazyce:	GDP, inflation, unemployment, exchange rate EUR/CZK, rapeseed, trading

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce „Vývoj CZK vůči EUR ovlivňující mezinárodní obchod se zemědělskými komoditami „ je zanalyzovat vývoj obou ekonomik (ČR a Eurozóny) pomocí makroekonomických dat, projevujících se ve vývoji ekonomického cyklu srovnávaných ekonomik. Současně budou analyzovány další skutečnosti, které jsou také relevantní pro vysvětlení volatility české koruny vůči euru. S ohledem na veškeré získané a odvozené informace bude za pomoci především údajů z oblasti zemědělského sektoru zkoumán dopad na obchodování konkrétní zemědělské suroviny mezi Českou republikou a Německem, a sice semínek řepky.

ABSTRACT

The goal of my submitted thesis „Development of CZK against EUR affecting international trade with agricultural commodities“ is to analyze development of both

economies (Czech and Eurozone) using macroeconomic data, manifesting themselves during the development of the economic cycle of both compared economies. At the same time will be further facts analyzed which are relevant for explaining the volatility of the Czech currency against euro. Regarding to all information obtained and derived and with use of primarily data from agricultural sector the impact on trade of agricultural commodities between Czech Republic and Germany will be studied, namely the rape seed.

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval paní Ing. Ph.D. Veronice Mazalové za velmi vstřícný přístup, cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Obsah

Úvod	5
1. Vývoj české ekonomiky 2000 – 2010	7
1.1 Devadesátá léta	7
1.2 Období 2000 – 2004	8
1.3 Období 2005 až po krizi	10
1.4 Období krize až 2011	13
2. Vývoj Eurozóny 2000 – 2011	15
2.1 HDP na jednoho obyvatele v Eurozóně 2000 – 2011	16
2.2 Nezaměstnanost Eurozóny 2000 – 2010	19
2.3 Produktivita práce Eurozóny 2000 – 2010	20
2.4 Investice do HDP Eurozóny 2000 – 2009	21
2.5 Úspory domácností v Eurozóně 2000 – 2009	
2.6 Dluhová krize Eurozóny 2010 – současnost	25
3. Vývoj kurzu	27
4. Dopad kolísání měnového kurzu CZK/EUR na mezinárodní obchod s řepkovým semenem mezi Českou republikou a hlavními obchodními partnery – Německem a Slovenskem	29
4.1 Význam pěstování řepky	29
4.2 Cenová politika při obchodování s řepkou	31
4.3 Sledované období 2000 – 2010	32
4.3.1 2000	33
4.3.2 2001	33
4.3.3 2002	34
4.3.4 2003	34
4.3.5 2004	35
4.3.6 2005	35
4.3.7 2006	36
4.3.8 2007	36
4.3.9 2008	37
4.3.10 2009	37
4.3.11 2010	38
Závěr	39
Seznam grafů	41
Seznam tabulek	42
Seznam použitých zdrojů	43

Úvod

V devatenáctém století vedla průmyslová revoluce k obrovské těžbě a zpracování neobnovitelných přírodních zdrojů. Se zvyšující se úrovní zdravotnictví, nástupem nových technologií, zvětšování bohatství a obrovským nárůstem populace se však skupiny ekonomů začali věnovat studiím snažícím se odpovědět na následující otázku – jak dlouho ještě bude fungovat model ekonomiky závislý na neobnovitelných zdrojích?

Hledáním odpovědi na předchozí otázku se postupem času vyvinul nový ekonomický a politický trend – trend udržitelnosti. Koncept udržitelnosti má v sobě dvě zásadní myšlenky – propojenost všech živých systémů v jednom hlavním, který se nazývá biosféra, a důraz na význam přírodních cyklů.

Zpracování biomasy je tedy jedna z forem udržitelného rozvoje. Řepka je jednou z olejnin, které jsou k tomuto účelu využívány. Z rostliny není žádný odpadní produkt a její následná obnova je nenáročná. Produkty ze zpracování řepky pak mají využití v potravinářském, chemickém i energetickém průmyslu. I z těchto důvodů je řepka jednou z nejobchodovatelnějších zemědělských komodit mezinárodního obchodu v Evropě.

V rámci Evropy se převážně obchoduje v evropské měně. Pakliže je však obchod zprostředkováván mezi zemí Eurozóny a zemí EU, která však do další fáze měnové integrace ERM II odmítá vstoupit, je také ovlivněn rozdílností měnových kurzů, jejichž růst či pokles je poplatný výkonu domácí ekonomiky. Tak je tomu i v případě Německa s eurem a České republiky s korunou.

Cílem mé práce je zanalyzovat vývoj obou ekonomik pomocí makroekonomických dat, hospodářských cyklů a dalších skutečností projevujících se na domácích či světových trzích. Dále, vysvětlit kolísavost české koruny vůči euru na základě těchto skutečností a zhodnotit, jak velkou měrou ovlivňuje vzájemný obchod s řepkou.

Práce je strukturována následovně. V první kapitole se věnuji české ekonomice. Od procesu transformace a přechodu na plovoucí měnový kurz, přes vstup do EU a hospodářskou krizi se postupně dostaneme až k dnešní dluhové krizi pečlivou analýzou makroekonomických výstupů.

Druhá kapitola je zaměřena na ekonomiku Evropské unie a zemí Eurozóny. Vzhledem k obsáhlosti tématu jsem pak vybral pět makroekonomických ukazatelů – HDP, nezaměstnanost, produktivita práce, investice do HDP a úspory domácností. Dále jsem se také věnoval současné dluhové krizi.

Ve třetí kapitole jsem demonstroval kolísání kurzu vzhledem k daným ekonomickým skutečnostem.

Ve čtvrté kapitole je vysvětlen význam řepky jako plodiny a princip generování zisku z jejího pěstování, potažmo zpracování. Na sledovaném období, které bylo zvoleno vzhledem k rozmanitosti faktorů ovlivňujících obchod se zemědělskými komoditami – nejenom výkon ekonomiky a měnový kurz, ale také výnosnost úrody a byrokracie EU.

1. Vývoj české ekonomiky 2000 – 2010

1.1 Devadesátá léta

Česká republika si v 90. letech prošla poměrně divokým obdobím. Proces transformace z centrálně plánované ekonomiky na volné tržní hospodářství se ukázal být mnohem komplikovanějším, než se na první pohled zdálo. Zčásti za to mohlo i selhání lidského faktoru z morálního hlediska. Provedly se základní tržní reformy a byla rozprodána valná většina státem vlastněných a kontrolovaných aktiv. Po prvních transformačních potížích a přirozeném ekonomickém poklesu došlo k předpokládanému růstu. Ten byl ovšem posléze doprovázen nedostatkem kapitálu na českém území, jelikož domácí úspory nevystačili všem domácím investicím.

Důsledkem toho byly rostoucí obchodní schodky, jejichž prostřednictvím česká ekonomika postupně získávala chybějící kapitál pro udržení růstu. Obchodní schodky však byly částí naší ekonomické obce a politické reprezentace chybně vyhodnocené jako ekonomická nerovnováha vyžadující zásah státu.¹

Z tohoto důvodu se nesla měnová politika České republiky na konci 90. let v silně restriktivním duchu. Ovšem tento režim, kdy byla měna pevně ukotvena a docházelo k jejímu udržování ve stanoveném pásmu, nakonec vedl k zastavení hospodářského růstu a ke spekulativním útokům na českou korunu. Nejenom z těchto důvodů se rozhodla Česká Národní Banka (ČNB) nechat kurz volně plavat a soustředit se na ovlivňování měny nepřímo metodou tzv. „inflačního cílování.“

Inflační cílování představovalo zásadní změnu měnové politiky. Místo závazku udržovat kurz koruny ve stanoveném pásmu se ČNB zavázala udržovat inflaci na úrovni vyhlášeného inflačního cíle. Přestala provádět devizové intervence a nechala kurz koruny volně plavat. Místo toho začala centrální banka pomocí své repo sazby ovlivňovat tržní úrokové sazby. Změna tržních úrokových sazeb se promítne do inflace působením takzvaného transmisního mechanismu měnové politiky, který má dva kanály: kurzový a úvěrový.²

¹ HOLMAN, R., Režim, jenž vydrží až do Eurozóny, [online; citace 2014-02-15].

² HOLMAN, R., Režim, jenž vydrží až do Eurozóny, [online; citace 2014-02-15]

Tyto kanály jsou, jak již bylo dříve zmíněno, nástroje nepřímého ovlivňování měnové politiky. Proces zvyšování úrokových sazeb za účelem snižování inflace trvá okolo jednoho a půl roku. Je tedy nezbytné, aby byla ČNB schopna přesně předpovědět předpokládanou inflační výši v této době. Hovoříme pak o horizontu měnové politiky.

Tato (pro Česko) nová metoda se v počátcích nesla v duchu nedokonalých prognóz. ČNB se navíc stylizovala do role bojovníka s inflací s vehemencí sobě vlastní. Tato pověst ostatně provází banku dodnes. Tím pádem dochází v souvislosti s neutuchající restriktivní politikou státu k systematickému podstřelování inflačního cílování.

Hlavními epizodami podstřelování byla období 1998 a 1999 a 2002 a 2003. Příčinou výrazného podstřelení v letech 2002 a 2003, kdy se inflace dostala hluboko pod cíl, byla neočekávaně silná apreciacie koruny, kterou ČNB nedokázala předvídat a včas na ni zareagovat snížením úrokových sazeb (devizové intervence na oslabení kurzu se ukázaly být v delším období neúčinné).³

1.2 Období 2000 – 2004

Na konci devadesátých let se tak tedy podařilo po dlouhých deseti letech inflaci snížit na jednocifernou hodnotu. Rostly domácí investice, export a úvěry. Naopak se snížila úroková míra a finanční politika vlády byla vesměs expanzivní. Brzdou však bylo stále zaostalé a neinovativní prostředí s nedostatkem kvality. Navíc ve spojení s avizovaným podstřelováním inflace následoval negativní dopad na všechny klasické makroekonomické ukazatele. Ty navíc věrně kopírovaly ekonomický cyklus, kdy světová ekonomika ze svého vrcholu v roce 2000 klesala a procházela útlumem až od roku 2004. To bylo způsobeno dozvuky finanční krize v zemích jihovýchodní Asie a poklesu po útocích 11. září 2001. Klesající míra inflace je pak zřetelně vidět v tabulce 1.

³ HOLMAN, R., Režim, jenž vydrží až do Eurozóny, [online; citace 2014-02-16]

Tabulka 1: Míra inflace v České republice 2000 – 2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Míra inflace v %	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8

Zdroj: Český statistický úřad⁴

Obecně inflace znamená všeobecný růst cenové hladiny v čase. Statistické vyjadřování inflace vychází z měření čistých cenových změn pomocí indexů spotřebitelských cen. Cenové indexy poměřují úroveň cen vybraného koše reprezentativních výrobků a služeb (cca 700) ve dvou srovnávacích obdobích, přičemž váha, která je jednotlivým cenovým reprezentantům ve spotřebním koši přisouzena, odpovídá podílu daného druhu spotřeby, který zastupují na celkové spotřebě domácností. Mírou inflace rozumíme procentní přírůstek indexů spotřebitelských cen.⁵

Snížení inflace tedy vydatně pomohlo výši HDP, které se po několika letech sestupné tendence znovu dostalo z červených čísel do plusových hodnot. V roce 2000 byla míra inflace 3,9 % a HDP vzrostlo o 4,2 %. Až do konce tohoto období pak sice HDP rostlo, ale tempo růstu překročilo 4 % až v roce 2004. V roce 2002 byl nárůst pouze 2,1 % (viz tab. 2).

Tabulka 2: Hrubý domácí produkt sezonně neočištěný a růst HDP ČR v % 2000 – 2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Hrubý domácí produkt, sezonně neočištěno	2 269 695	2 448 557	2 567 530	2 688 107	2 929 172
Růst HDP (stálé ceny) %	4,2	3,1	2,1	3,8	4,7

Zdroj: Český statistický úřad⁶

Podobný scénář se týká míry registrované nezaměstnanosti. Na konci dvacátého století v Česku nepracoval každý sedmý občan v pracovním věku. Na začátku toho následujícího už to byl však každý devátý. V roce 2004 se dostala

⁴ Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0304.pdf>

⁵ ČSÚ. Míra inflace - metodika. [on-line, citace 2014-02-16]

⁶ Základní ukazatele národního hospodářství v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0401.pdf>

míra nezaměstnanosti dokonce až přes hodnotu 10%. V tomto období to byla nezaměstnanost spíše systémového rázu.

Zahraniční obchod také končil opět s menším schodkem, kdy dovoz nepatrně převyšoval vývoz. Tento trend ostatně pokračoval i v následujících letech. Bilance míry zahraničního obchodu byla kladná až v roce 2005 (viz tab. 3).

Tabulka 3: Zahraniční obchod ČR 2000 – 2004

rok	Obrat	Vývoz	Dovoz	Bilance	Změna proti předchozímu roku v %		Krytí dovozu vývozem v %
					Vývoz	dovoz	
	v mld. Kč						
2000	2 363,0	1 121,1	1 241,9	-120,8	23,4	27,6	90,3
2001	2 654,2	1 268,6	1 385,6	-117,0	13,2	11,6	91,6
2002	2 580,6	1 254,9	1 325,7	-70,8	-1,2	-4,3	94,7
2003	2 811,6	1 370,9	1 440,7	-69,8	9,3	8,7	95,2
2004	3 471,8	1 722,7	1 749,1	-26,4	25,7	21,4	98,5

Zdroj: Český statistický úřad⁷

Snad jediným, hlavně pak pro obyvatelstvo, pozitivním ekonomickým jevem, bylo plošné snižování cen spotřebitelských výrobků. Netýkalo se hlavně tabákových výrobků a alkoholu.

Samozřejmě, že impulsem nejen pro expanzi českých výrobků do zahraničí byl vstup Česka do Evropské unie o rok dříve. Členství v Evropské unii od 1. května 2004, které nám bylo přiděleno po osmi letech od oficiální, pomohlo opět nastartovat motor české ekonomiky a zlepšit makroekonomické ukazatele.

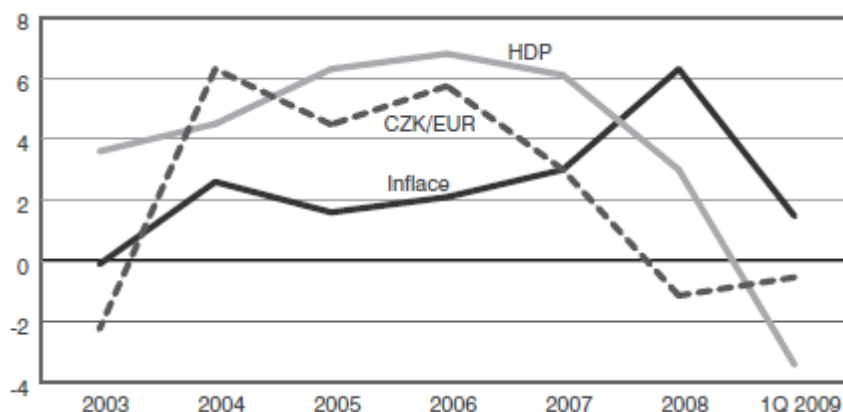
1.3 Období 2005 až po krizi

V tomto období se české ekonomice podařilo dosáhnout největšího hospodářského růstu od převratu v roce 1989. Dřívější přechod z pevného na pohyblivý měnový kurz se ukázal jako velmi prospěšný. Díky tomu, že měna nebyla

⁷ Zahraniční obchod ČR. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0601.pdf>

vázána např. na euro, povedlo se při výrobním rozmachu udržet nízkou inflaci. Tím pádem apreciovala koruna vůči euru a výrazně (skoro o čtvrtinu) zlevnil domácí import.

Graf 1: Meziroční vývoj CZK/EUR, HDP a inflace v České republice

Zdroj: Eurostat⁸

Česká republika během členství v EU nesplnila inflační kritérium v letech 2004, 2007 a 2008. Pokud se v grafu 1 podíváme na průběh křivek mezi léty 2003 a 2007, kdy se česká ekonomika nacházela ve fázi konjunktury, zjistíme, že ekonomický růst byl doprovázen posilováním české koruny vůči euru a stabilním vývojem inflace. Na přelomu roku 2007 a 2008 s poklesem růstu HDP zpomalila v posilování česká koruna a rostla inflace⁹ (viz tab. 4).

Tabulka 4: Míra inflace v České republice 2005 – 2008

	2005	2006	2007	2008
Míra inflace v %	1,9	2,5	2,8	6,3

Zdroj: Český statistický úřad¹⁰

⁸ JELÍNEK T., Česká republika pět let v Evropské unii: aktuální problémy přijetí eura, s. 58, [on-line, citace 2014-02-22]

⁹ JELÍNEK T., Česká republika pět let v Evropské unii: aktuální problémy přijetí eura, s. 58, [on-line, citace 2014-02-22]

¹⁰ Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0304.pdf>

Dalším pozitivním průvodním jevem byl velmi rapidní pokles nezaměstnanosti. Z 10 % roku 2004 se během tří let podařilo snížit míru registrované nezaměstnanosti až na 6 %. Vše se však nástupem ekonomické krize a období recese vrátilo téměř na původní hodnoty.

V další tab. 5 lze vypořadovat boom převážně v českém exportu a vzhledem k velikosti obratu i vzrůstající dovoz. Můžeme vidět, že ČR byla krizí ovlivněna nepřímo, jelikož si udržela růst i v roce 2008.

Tabulka 5: Zahraniční obchod ČR 2005 - 2008

rok	Obrat	Vývoz	Dovoz	Balance	Změna proti předchozímu roku v %		Krytí dovozu vývozem v %
					vývoz	dovoz	
	v mld. Kč						
2005	3 698,6	1 868,6	1 830,0	38,6	8,5	4,6	102,1
2006	4 249,4	2 144,6	2 104,8	39,8	14,8	15,0	101,9
2007	4 870,5	2 479,2	2 391,3	87,9	15,6	13,6	103,7
2008	4 880,2	2 473,7	2 406,5	67,2	-0,2	0,6	102,8

Zdroj: Český statistický úřad¹¹

V následující tab. 6 je patrná nepřímá úměra mezi výší HDP a mírou inflace. V roce 2005 a 2006 lámal růst pomyslné české rekordy, kdy dosáhl hodnot kolem 7 %. Docházelo ovšem také ke zvyšování cen spotřebního zboží.

Tabulka 6: Hrubý domácí produkt sezonně neočištěný a růst HDP ČR v % 2005 – 2008

	2005	2006	2007	2008
Hrubý domácí produkt, sezonně neočištěno	3 116 056	3 352 599	3 662 573	3 848 411
Růst HDP (stálé ceny)	6,8	7,0	5,7	3,1

Zdroj: Český statistický úřad¹²

¹¹ Zahraniční obchod ČR. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0601.pdf>

Ještě před začátkem světové ekonomické krize je tedy patrné, že v České Republice se během roku 2008 veškeré sledované makroekonomické údaje skokově zhoršily.

Velký vliv na zvýšenou míru inflace v roce 2008 měla daňová reforma vlády z roku 2007. Především úprava nepřímých daní (zvýšení snížené sazby DPH z 5 % na 9 %), zvýšení daně na tabákové výrobky a zavedení ekologické daně měly skokový vliv na zvýšení inflace v roce 2008. Další příčinou je souběh nárůstu světových cen paliv a potravin a vysokého příspěvku administrativních opatření – kromě již zmiňovaných daňových navýšení také nárůst cen regulovaných nájmu a energií.¹³

1.4 Období krize až 2011

V období krize docházelo k meziročním propadům HDP (viz tab. 7). Na tuto recesi reaguje přímo úměrně míra nezaměstnanosti. Jejich odrazem je pak zhoršující se vývoj v oblasti rozpočtové politiky.

Tabulka 7: Hrubý domácí produkt sezonně neočištěný a růst HDP ČR v % 2008 – 2010

	2008	2009	2010
Hrubý domácí produkt, sezonně neočištěno	3 848 411	3 739 225	3 775 237
Růst HDP (stálé ceny) %	3,1	-4,7	2,7

Zdroj: Český statistický úřad¹⁴

V oblasti kurzové stability došlo při srovnání let 2009 a 1999 k apreciaci vůči EUR o cca 28 % a vůči USA dokonce o 45 %. Posilování koruny ovlivnilo cenovou

¹² Základní ukazatele národního hospodářství v České republice. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0401.pdf

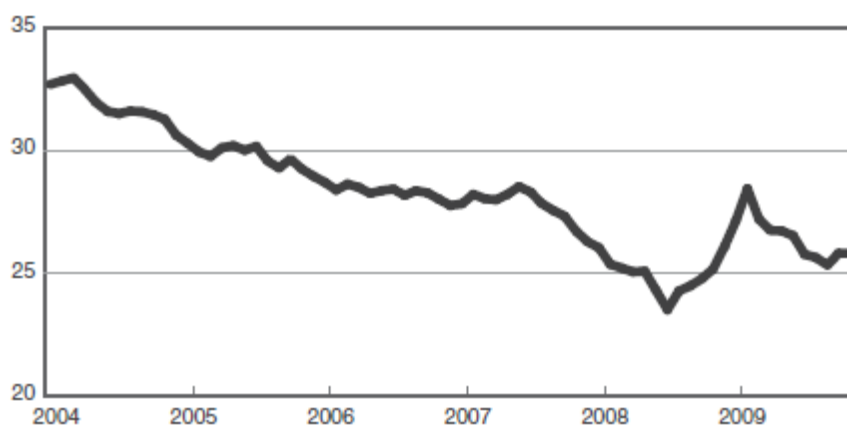
¹³ JELÍNEK T., Česká republika pět let v Evropské unii: aktuální problémy přijetí eura, s. 59, [on-line, citace 2014-02-23]

¹⁴ Základní ukazatele národního hospodářství v České republice. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0401.pdf

konkurenceschopnost výrobků a služeb českých podnikatelských subjektů vůči zahraničním konkurentům, což mohl být i jeden z faktorů projevujících se v saldech zahraničního obchodu. V současné hospodářské recesi ovšem pozorujeme depreciací trend koruny.¹⁵

Na následujícím grafu 2 je velmi jasně vidět, jak moc velký pozitivní vliv měl růst HDP a nízká inflace při pohyblivém měnovém kurzu na apreciaci koruny.

Graf 2: Vývoj kurzu české koruny k euru (1. 1. 2004 – 30. 11. 2009)

Zdroj: ČNB¹⁶

Vlivem celosvětové hospodářské recese se hodnoty dovozů i vývozů dostaly v roce 2009 na hodnoty z roku 2006. V roce 2009 došlo až ke skoro 20 % poklesu a snížení obratu o skoro 920 miliard korun (viz tab. 8). Je otázkou, jak moc byl obrat v roce 2010 zásluhou stimulačních opatření vlády.

¹⁵ KALÍNSKÁ E. a kolektiv, Mezinárodní obchod v 21. století, s. 174

¹⁶ JELÍNEK T., Česká republika pět let v Evropské unii: aktuální problémy přijetí eura, s. 62. Dostupné z WWW: <<http://ces.vse.cz/wp-content/jelinek1.pdf>>

Tabulka 8: Zahraniční obchod ČR 2008 – 2010

rok	Obrat	Vývoz	Dovoz	Balance	Změna proti předchozímu roku v %		Krytí dovozu vývozem v %
					vývoz	dovoz	
	v mld. Kč						
2008	4 880,2	2 473,7	2 406,5	67,2	-0,2	0,6	102,8
2009	4 127,7	2 138,6	1 989,0	149,6	-13,5	-17,3	107,5
2010	4 944,4	2 532,8	2 411,6	121,2	18,4	21,2	105,0

Zdroj: Český statistický úřad¹⁷

Míra inflace z 6 % hodnoty v roce 2008 klesla na 1,0 % v roce 2009 (viz. tab 9). Vzhledem k větším úsporám domácností a menšího množství peněz v oběhu došlo také k plošnému snížení cen (o 10 až 20 %).

Tabulka 9: Míra inflace v České republice 2009 – 2010

Rok	2009	2010
Míra inflace v %	1,0	1,5

Zdroj: Český statistický úřad¹⁸

V roce 2010 a 2011 se nachází česká ekonomika v mírném tempu růstu. S rokem 2010 však přichází další ekonomický problém – dluhová krize Evropy.

2. Vývoj Eurozóny 2000 – 2011

Mnoho z dlouhodobých trendů ekonomického vývoje Evropské Unie bylo ovlivněno, ať už pozitivně či negativně, nejvíce současnou globální a hospodářskou krizí. V jejím důsledku se zhoršily trendy v krátkodobém horizontu, zejména pokles

¹⁷ Zahraniční obchod ČR. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0601.pdf>

¹⁸ Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků v České republice. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0304.pdf>

objemu investic a vzrůst míry nezaměstnanosti, stejně tak jako HDP na jednoho obyvatele. Vše se začalo v lepší obracet až kolem roku 2010, kdy ovšem Evropa musí čelit novému nebezpečí – dluhové krizi.

2.1 HDP na jednoho obyvatele v Eurozóně 2000 – 2011

Růst HDP je nejlepším měřítkem dynamiky ekonomiky a její schopnosti vytvářet nová pracovní místa. Také dokáže naznačit, v jaké fázi ekonomického cyklu se zrovna nacházíme. Pro měření tempa jeho růstu z hlediska objemů je HDP vyjádřeno poměrem současných cen a cen z minulého roku. Takto spočítané objemové změny jsou vyjádřeny k referenčnímu roku. Celý proces je nazýván „řetězovou sérií.“ Proto pouhým pohybem cen nelze nafouknout objem růstu.

Tabulka 10: Růst HDP EU 2000 – 2011

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
růst HDP %	3.9	2.2	1.3	1.4	2.5	2.0	3.3	3.2	0.3	-4.3	2.0	1.5

Zdroj: Eurostat¹⁹

Reálná výše hrubého domácího produktu na obyvatele rostla mezi roky 2000-2007 až do doby, než byla negativně ovlivněna světovou ekonomickou a finanční krizí počátkem roku 2008.

Po ekonomickém vrcholu roku 2000 rostlo HDP víceméně pomalejším tempem během let 2000 – 2003. Toto období bylo následováno fází zrychlenějšího růstu až do roku 2007. Avšak již na počátku období hospodářské krize vzrostlo HDP v roce 2008 jenom o 0,3 %. V roce 2009 se dostalo HDP na hodnotu -4,3 %, tedy na hodnotu podobnou roku 2005. K opět pozitivnímu růstu se HDP vrátilo v roce 2010 hodnotou 2 % a dle krátkodobějších statistik byl na začátku 2011 růst 2,2 %, avšak na konci již byl jenom 1,5 % (viz tab. 10).

¹⁹ Real GDP growth rate – volume. Dostupné z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>

Některé země byly zasaženy hospodářskou krizí více, než jiné. Prudký pokles hodnot HDP se projevil převážně v zemích s rychlým růstem, které jsou nejvíce závislé na vývozu svých výrobků (hlavně členské státy EU zemí bývalého východního bloku, jejichž ekonomický výkon byl v očekávání dohonění ekonomik hospodářsky vyspělejších zemí západní a jižní Evropy). Pokles HDP trval nakonec ve většině západoevropských ekonomik 4 až 5 čtvrtletí, než se opět navrátil růst.

Situace se mnohem více lišila ve východoevropských zemích. Nejvíce postiženy krizí, co se týče HDP na jednoho obyvatele, bylo Lotyšsko, Estonsko, Irsko, Litva a Finsko (viz tab. 11).

Na druhou stranu, některé ze zemí východní Evropy (Polsko a Slovensko jako země Eurozóny, Rumunsko a Bulharsko pouze členy EU) byly krizí zasaženy jen mírně bez větších dopadů. Mohou za to vděčit snížením schodků běžného účtu a svých zahraničních dluhů ještě před začátkem krize. Dále jim pomohlo prosazení přísnější bankovní politiky a hladina jejich domácí poptávky byla stabilní. Menší závislost na aktuálním vývoji měnového kurzu napomáhala jejich vývozu stejně tak jako mírné znehodnocení měnového kurzu členských států EU, které ovšem nebyly členy Eurozóny.²⁰

Tabulka 11: Růst HDP 2000 – 2009 ve vybraných zemích EU nejvíce postižených hospodářskou krizí

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Estonsko	9.3	4.8	5.9	4.2	4.5	5.3	5.3	5.2	-3.0	-7.0
Lotyšsko	6.1	7.3	7.2	7.6	8.9	10.1	11.2	9.6	-3.3	-17.7
Litva	12.3	6.7	6.8	10.3	7.4	7.8	7.8	9.8	2.9	-14.8
Irsko	9.3	4.8	5.9	4.2	4.5	5.3	5.3	5.2	-3.0	-7.0
Finsko	5.3	2.3	1.8	2.0	4.1	2.9	4.4	5.3	0.3	-8.4

Zdroj: Eurostat²¹

²⁰ EUROPEAN COMMISSION, Economic Crises in Europe: Causes, Consequences and Responses, [on-line, citace 2014-02-26]

²¹ Real GDP growth rate – volume. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>

K celkovému mírnému oživení došlo až počátkem 2010 ve většině zemí EU. Jedinými výjimkami byly země Řecka, Irska, Lotyšska, Rumunska a Španělska, jejichž růst HDP je znázorněn v tabulce 12.

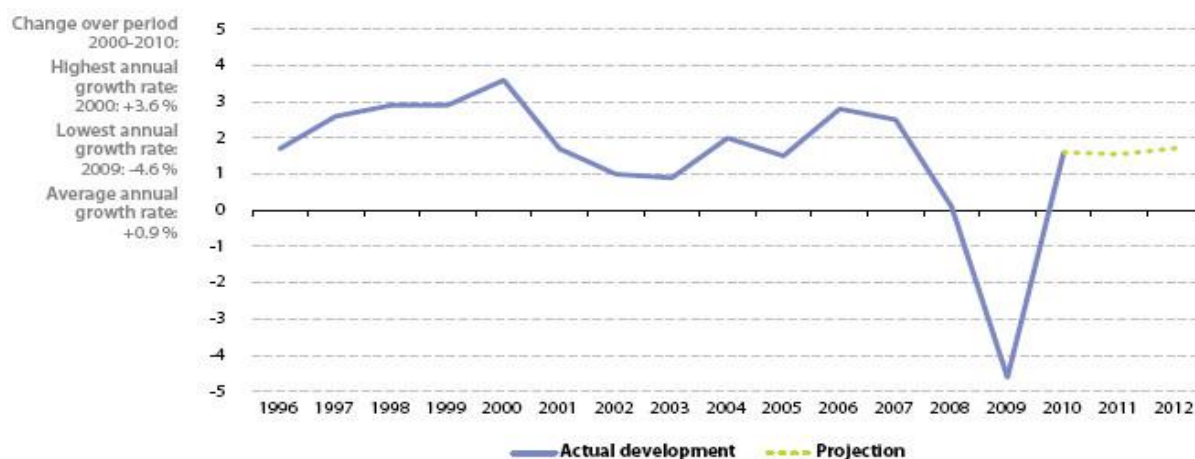
Tabulka 12: Růst HDP 2009 – 2011 ve vybraných zemích EU nejvíce postižených dluhovou krizí

	2009	2010	2011
Řecko	-3.3	-3.5	-6.9
Lotyšsko	-17.7	-0.3	5.5
Rumunsko	-6.6	-1.6	2.6
Irsko	-7.0	-0.4	0.7
Španělsko	-3.7	-0.1	0.7

Zdroj: Eurostat²²

Na následujícím grafu 3 je vidět celková změna růstu HDP v procentech během období roku 2000 – 2010. Nejvyšší hodnotou bylo dle zdroje 3,6 % v roce 2000; nejnižší pak v roce 2009, kdy se hodnota dostala až na -4,6 %.

Graf 3: Změna růstu HDP 1996 – 2009

NB: 2011-2012 data are forecasts published on 13 May 2011 by the European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs (9).

Zdroj: Eurostat²³

²² Real GDP growth rate – volume. Dostupné z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>

2.2 Nezaměstnanost Eurozóny 2000 – 2010

Nezaměstnanost vzrostla mezi lety 2001 – 2003 z 8,5 % na 9 %. Ekonomický pokles následovala vždy s jednoročním zpožděním. Během následujících let však do roku 2007 klesla na 7,1 %, což je výrazně pod úroveň nejnižšího bodu minulého hospodářského cyklu. Nicméně, již v roce 2008 vzrostla nezaměstnanost v deseti členských státech. V roce 2009, navzdory opatřením zajišťujícím větší stabilizaci pracovních míst a evropského plánu pro hospodářskou obnovu, již vzrostla nezaměstnanost ve všech státech EU.

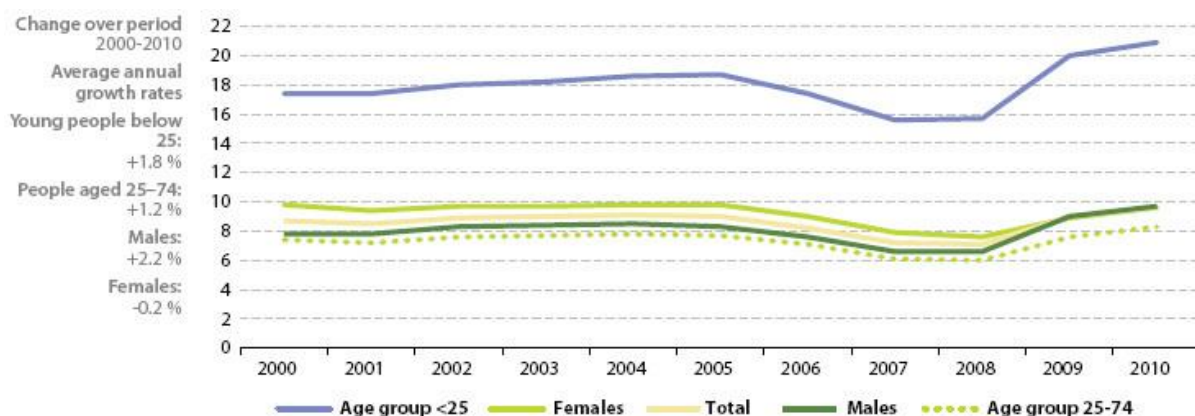
Nejvíce byly ovlivněny pobaltské republiky, jejichž nezaměstnanost během roku 2009 stoupla o 2 procentní body z 8 na 10 %, ale hlavně Španělsko a Irsko, jejichž nezaměstnanost stoupla ze 4 na 7 %. V roce 2010 se nezaměstnanost snížila pouze na Maltě a v Lucembursku. V ostatních zemích Eurozóny však nezaměstnanost lehce narůstala, kdy průměrná hodnota EU byla 9,6 %. Takhle vysoká míra nebyla od roku 2000. Přitom se očekávají ještě další nárůsty strukturální nezaměstnanosti v sektorech ovlivněných krizí, které mohou být kapacitně sníženy, či se přemístí pracovní síla.²⁴

Z demografického hlediska byli zasaženi krizí hlavně mladí lidé, méně vyškolení pracovníci a imigranti. Například nezaměstnanost podle věku a pohlaví ukazuje, že situace na trhu práce je nejhorší pro mladé lidi mezi 15 – 24 lety. Více než 20 % lidí v této skupině bylo nezaměstnáno od druhé poloviny roku 2009 až do 2010, což je skoro dvojnásobek průměrné míry. Naopak rozdíl mezi nezaměstnaností podle pohlaví klesnul ze 2 % v roce 2000 na rozdíl pouhých 0,1 % v roce 2010 (viz. graf 4).

²³ Real GDP per capita EU 27 1996 – 2009. Dostupné z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Figure_1.2_Real_GDP_per_capita_EU-27_1996-2009.png&filetimestamp=20120117101534>

²⁴ EUROSTAT, Unemployment statistics, [on-line, citace 2014-02-28]

Graf 4: Míra nezaměstnanosti EU dle pohlaví a věkových skupin 2000 – 2010

Zdroj: Eurostat²⁵

2.3 Produktivita práce Eurozóny 2000 – 2010

Produktivita práce v Eurozóně vzrůstala během let 2000 – 2007. Ačkoliv ještě během roku 2007 produktivita práce rostla v Estonsku, Irsku, Španělsku, Kypru, Slovensku, Portugalsku a Polsku, v zemích Dánska, Francie a Švédska se již začala snižovat.

Hospodářské oživení v roce 2003 a 2007 nevedlo ke zvýšení průměrné produktivity práce. To lze vysvětlit faktory jako je klesající investice za zaměstnance a zpomalení tempa technologického pokroku. Docházelo k pomalému přeorientování ekonomiky směrem k odvětví s vysokou produktivitou. Navíc byla v rámci EU relativně malá informovanost.

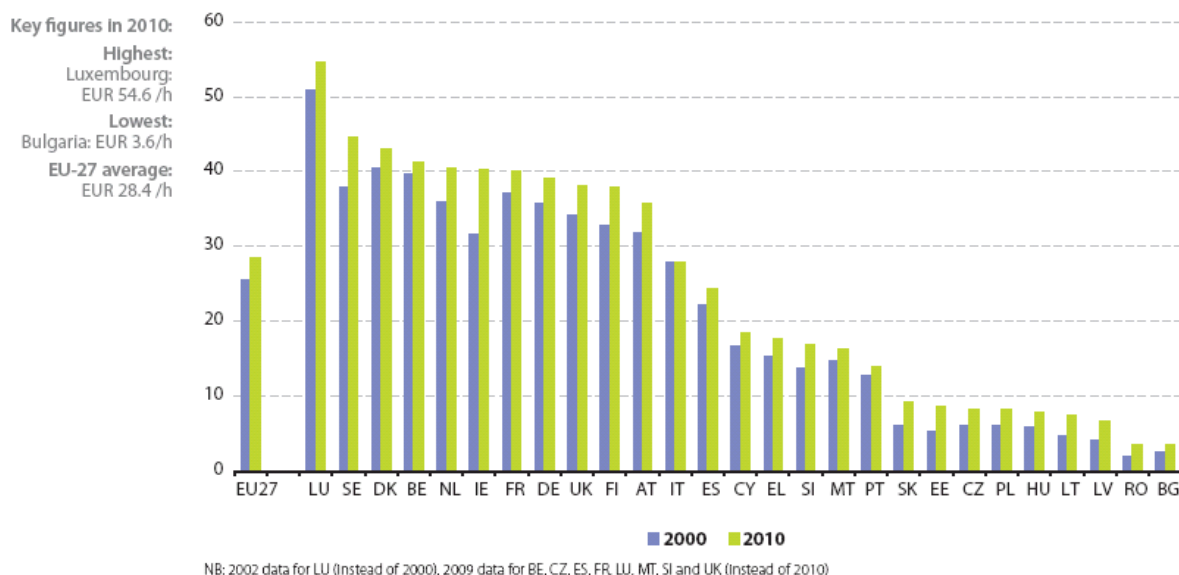
Další propad v produktivitě práce následoval během hospodářské krize. Byl způsoben hlavně firmami, které nebyly ochotny propouštět své zaměstnance. Situace byla stížená „hromaděním“ práce a posilováním krátkodobých právních předpisů na ochranu zaměstnanosti v mnoha členských státech. To vedlo ke snížení flexibility na trhu práce a vedlo k rozdělení úkolů a snížení pracovních hodin na zaměstnance namísto již avizovaného propouštění. Dalším důvodem bylo také očekávání nakonec pomalejší akumulace kapitálu.

²⁵ Unemployment rate by gender and age group 2000 – 2010. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/images/0/05/Unemployment_rate_by_gender_and_age_group%2C2000-2010.jpg

V letech 2000 – 2010 však v některých státech produktivita práce také rostla. V Eurozóně jsou to nejčastěji státy východní Evropy v procesu ekonomické transformace a s vysokým růstem HDP – Lotyšsko, Slovensko, Litva, Estonsko a Polsko.²⁶

Celkové srovnání reálných produktivit práce dle jednotlivých zemí EU je velmi přehledně znázorněno v grafu 5.

Graf 5: Reálná produktivita práce na jednu odpracovanou hodinu dle zemí EU, srovnání roku 2000 a 2010

Zdroj: Eurostat²⁷

2.4 Investice do HDP Eurozóny 2000 – 2009

Investiční výdaje jsou obvykle cyklickou a těkavou složkou růstu HDP. Také mezi lety 2000 – 2008 se podíl investic do HDP pohyboval dle daného období v ekonomickém cyklu. To znamená, že od roku 2000 docházelo k mírnému navyšování.

²⁶ EUROSTAT, Business economy – expenditure, productivity and profitability, [on-line, cit. 2014-03-01]

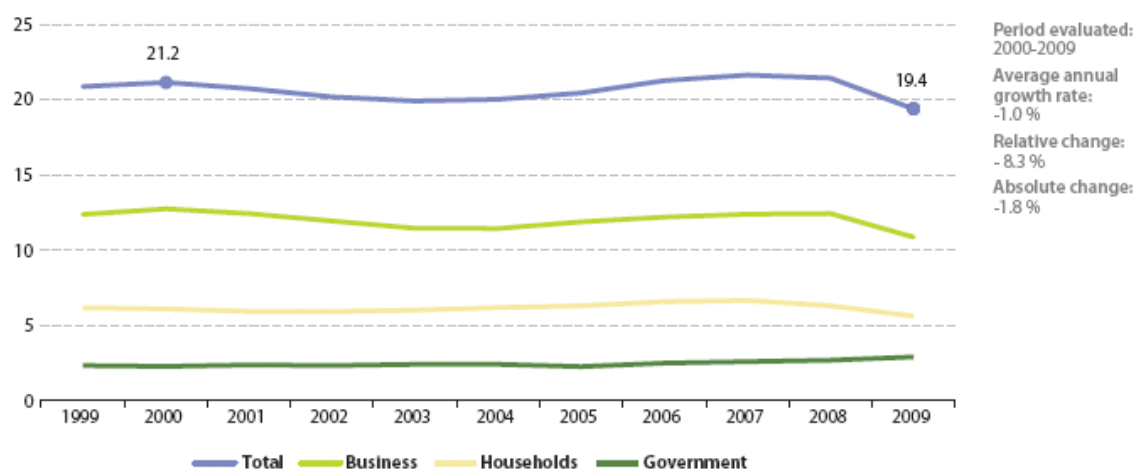
²⁷ Real labour productivity per hour worked by country 2000 – 2010. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/images/5/53/Figure_1.11_Real_labour_productivity_per_hour_worked%2C_by_country%2C2000-2010.png

Od roku 2004 došlo k výraznějšímu navýšení, které bylo utlumeno až obdobím krize, kdy podíl klesal až do konce roku 2009.

Během hospodářského poklesu od 2000 – 2003 se celkové investice do HDP snížily až na minimum 19,9 % hlavně díky zredukování podnikových investic. Od roku 2003 celkové investiční údaje vzrůstaly stabilně v důsledku silnější ekonomiky napumpované firemními výdaji. To vedlo k míře investic až ke 21,7 % v roce 2007, která byla vyšší o 0,7 % než předchozí vrcholící fáze ekonomického cyklu v roce 2000. Během tohoto období růstu zůstal podíl veřejných výdajů relativně stabilním, někde na úrovni kolem 2,4 %. Šlo především o obchodní investice, které pak ovlivnily investice celkové. Mnohem větší podíl na celkové investice tak měl podnikový sektor.

Podrobnější rozdělení míry investic dle sektorů je rozpracováno v grafu 6.

Graf 6: Podíl investic do HDP dle sektorů EU 1999 – 2009

Zdroj: Eurostat²⁸

V důsledku hospodářské krize investiční výdaje do HDP klesaly během let 2008 – 2009. V roce 2009 byl dokonce podíl na úrovni 19,4 %, což je méně než hodnota předchozího cyklického minima 19,9 % v roce 2003. Za následek to měli hlavně zásadní a dramatické škrty v podnikových výdajích, jejichž podíl tvořilo 12,4 % v roce 2008 a pouze 10,8 % v roce 2009, stejně jako mírný pokles investic jakožto výdajů domácností (z 6,7 % v roce 2007 na 5,6 % v roce 2009).

²⁸ Investment by institutional sectors EU 27 1996 2009. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/images/7/7e/Figure_1.3_Investment_by_institutional_sectors%2C_EU-27%2C_1996-2009.png

Výdaje vlády na investice naopak rostly nepřetržitě od roku 2005 o přibližně 6,5 % ročně. Tento výdaj nebyl ovlivněn hospodářskou krizí v rámci snahy vlád států nejenom Eurozóny. Reakcí na krizové období let 2008 - 2009 tak bylo masivní vydávání ekonomických stimulačních balíčků. Cílem těchto opatření bylo provést obrat ve světovém hospodářském cyklu. V Evropské unii byl v rámci Plánu evropské hospodářské obnovy okamžitě uvolněn stimulační balíček v celkové výši 1,5 HDP celé EU.

Nicméně některým zemím s vitálním podnikatelským prostředím, které nebyly vážně postiženy hospodářskou krizí (zejména země Rakouska, Belgie a Slovenska), se podařilo udržet celkové investiční výdaje vyšší než průměr Evropské unie i při nízké úrovni vládních investic.²⁹

2.5 Úspory domácností v Eurozóně 2000 – 2009

Během let 2000 a 2010 se podíl úspor z disponibilních příjmů domácnosti Eurozóny mírně zvýšil. Ačkoliv jeho výše klesala až do roku 2007, nástupem hospodářské krize se prudce zlepšila. Úspory byly vyšší po celou dobu recese. Až v roce 2010 klesla do blízkosti hodnot z roku 2003.

V reakci na hospodářský útlum v průběhu 2001 – 2003 se míra úspor domácností v roce 2001 vyšplhala na 12,3 % a od té doby mírně klesala během hospodářského růstu až do roku 2007, kdy dosáhla minima 10,9 %. Začala se opět zvyšovat v roce 2008, v krizovém roce 2009 došlo dokonce k prudkému nárůstu na 13,2 %. Takové rapidní zvětšení objemu úspor reflektuje nedostatek důvěry domácností v nejbližší budoucnosti ekonomiky a pokus o ochranu svých dlouhodobých aktiv s ohledem na nízké úrokové sazby. Toto bylo obzvláště patrné v době hospodářské krize, kdy navíc poklesl reálný disponibilní důchod domácností.

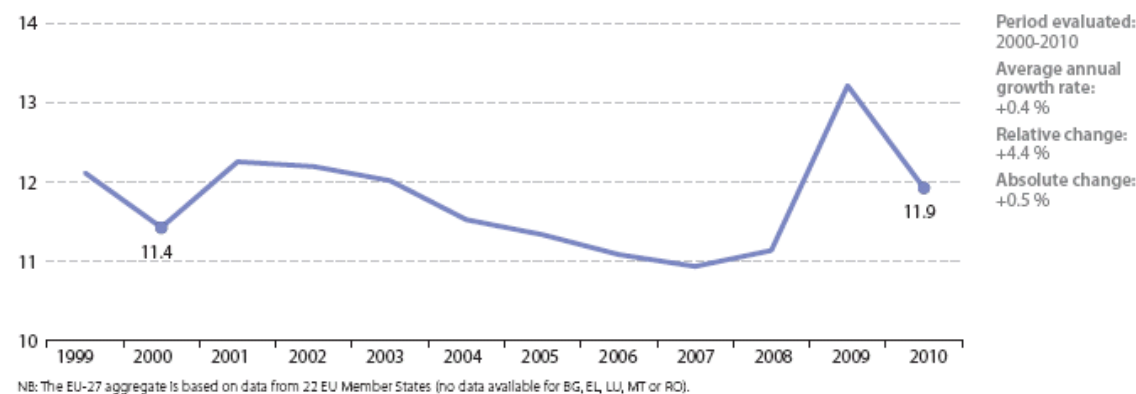
Již v roce 2010 se potvrdilo očekávání, že pád v míře úspor domácností nebude pokračovat a s následujícími roky by se míra měla postupně vracet do své úrovně před krizí.³⁰

²⁹EUROSTAT, News release – Euroindicators – Business investment rate up, [on-line, cit. 2014-03-02]

³⁰EUROSTAT, National accounts – GDP, [on-line, cit. 2014-03-02]

Křiva grafu 7 reflektuje reakce domácností na ekonomické cykly a události mírou jejich úspor.

Graf 7: Míra úspor domácností EU 1999 – 2010

Zdroj: Eurostat³¹

V letech 2000 – 2009 se úspory domácností značně lišily v členských státech EU. Zejména v pobaltských zemích a ve Spojeném království byla průměrná míra úspor domácností menší, než polovina průměru Evropské unie. Rozdíly mezi mírou úspor v domácnostech se dají vysvětlit četnými faktory, jako jsou daně z příjmů, inflace, důchodový systém, ceny akcií a domů, reálná úroková sazba, míra nezaměstnanosti žen a objem stínových aktivit obyvatel.

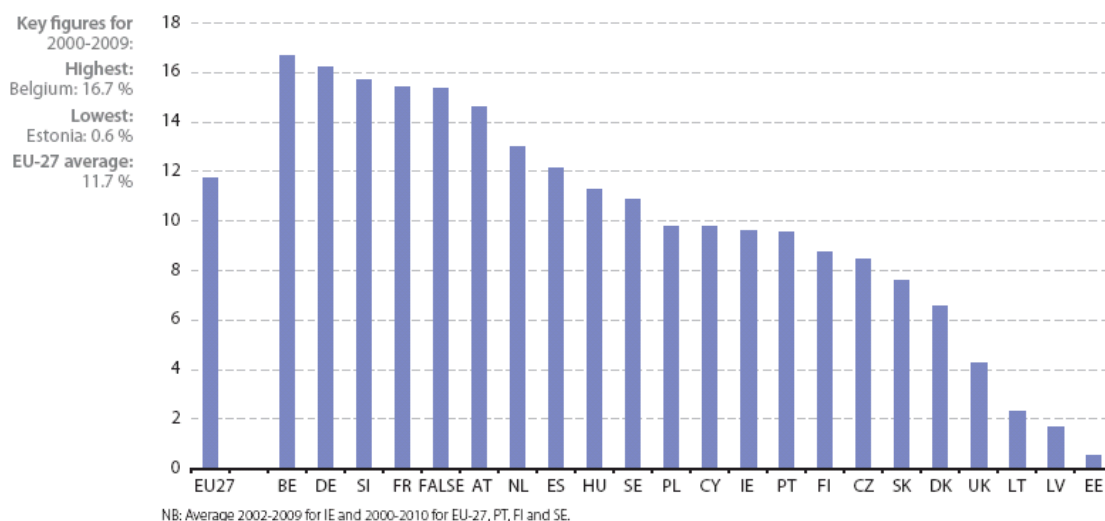
V roce 2009 je míra úspor v jednotlivých členských státech EU v rozmezí od přibližně 6 % (Velká Británie) a 7,9 % (Litva) až po 18,1 % ve Španělsku a 18,3 % v Belgii.

Na grafu 8 níže lze vidět průměrné rozdíly mezi úsporami jednotlivých členských států Evropské unie.

³¹ Household saving rate EU 1999 – 2010. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Figure_1.8_Household_saving_rate_EU-27_1999-2010.png&filetimestamp=20111017093733

Graf 8: Míra úspor domácností dle členských zemí EU 2000 – 2009

Figure 1.9: Household saving rate, by country, 2000-2009 average
(% of real disposable household income)

Zdroj: Eurostat³²

2.6 Dluhová krize Eurozóny 2010 - současnost

Eurozóna sice podpořila vzájemný obchod (rovněž ku prospěchu blízkého okolí), ale nepřinesla očekávanou lepší alokaci kapitálu. Ten začal proudit do ekonomik nově připojených členů a slabších článků, které sice nabídly vyšší úrokový výnos, ale pouze za cenu vyššího rizika. Toto riziko věřitelé (většinou banky zemí „jádra“ eurozóny) ignorovali (předpokládali, že bude rizikovějším ekonomikám pomoheno). Uvědomění si rizika přišlo až v krizi.

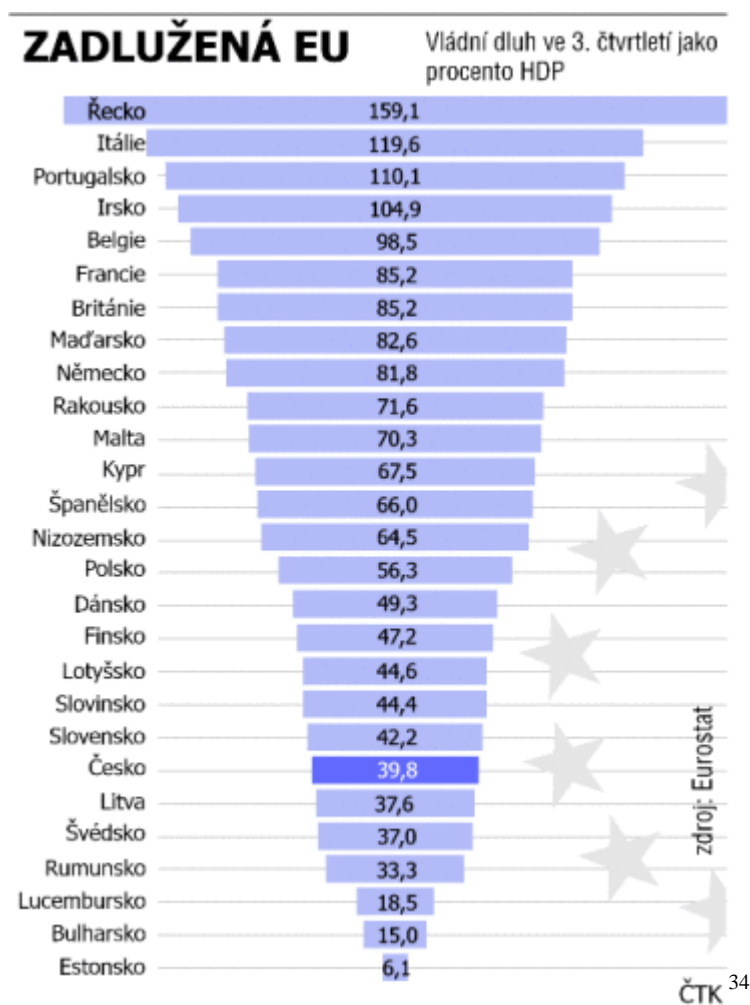
Eurozóna podněcovala přehřívání některých „periferních“ ekonomik a pomalejší růst „jádra“. Častou opomíjenou skutečností je, že na úkor životní úrovně Němců odplýval kapitál do rizikového státního i soukromého dluhu Irska a jižního křídla eurozóny. Německo si tak svůj stávající ekonomický úspěch předplatilo. Země jako např. Řecko či Portugalsko mají nízkou konkurenceschopnost (pomalý růst, vysoké primární deficity, deficity zahraničního obchodu a běžného účtu). Nutné

³² Household saving rate by country 2000 – 2009. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/images/a/ad/figure_1.9_household_saving_rate_by_country_2000-2009.png

strukturální reformy nejsou dostačující k řešení problémů eurozóny, ta musí zásadně změnit svůj institucionální rámec.³³

V grafu 9 je žebříček největších dlužníků seřazených sestupně od Řecka až po Estonsko. Údaje vychází z 3. čtvrtletí 2011 a dluhu vlád jako procenta HDP.

Graf 9: Dluh států EU ve 3. čtvrtletí 2011

Veškeré dosavadní postupy však byly pouze ze strany zadlužených států Eurozóny. Pro řešení dluhového problému je však třeba zapojení i ostatních členů.

³³ SINGER M., Krize eurozóny, [on-line, cit. 2014-03-08]

³⁴ ČTK, Zadlužení zemí EU roste, Česko má 7. nejvyšší v unii, [on-line, cit. 2014-03-08]

Krise se tak řeší na úkor fiskálně spořádaných zemí Eurozóny. Evropská centrální banka a její měnová politika pak nadále ztrácí na své důvěryhodnosti.

Ačkoliv by bylo ekonomicky méně nákladné zbavit se států problémových zemí, politicky by byl takovýto krok neúměrně drahý. Navíc v zájmu problémových zemí není Eurozónu opustit, jelikož by se připravily o finanční podporu značně převyšující podpory ostatních členských států EU.

3. Vývoj kurzu CZK/EUR

Na vývoji koruny vůči euru jsou patrné všechny zmiňované makroekonomické události. V roce 2000 mělo jedno euro hodnotu 35,6 korun. Mezi lety 2000 – 2010 vzhledem k rychlému ekonomickému růstu, přechodu na plovoucí měnový kurz a vstupu do EU česká měna apreciovala až na konečnou hodnotu 25,3 korun za euro.

Vývoj HDP Evropské unie vykazoval stabilní růst okolo 2 %. Oproti tomu HDP České republiky mělo do roku 2004 3% nárůst. Období největší aprece koruny v roce 2002 bylo způsobeno podstřelováním inflačního cílování centrální bankou. Tím pádem měnový kurz nereflektoval reálnou ekonomickou situaci v zemi. Ačkoliv tedy ekonomika rostla, měnový kurz koruny vůči euru stagnoval na hodnotě okolo 32 korun.

Vstupem do EU koruna opět začala apreciovat. Zhodnocovala až do roku 2008. V tomto období rostlo HDP ČR skoro o 7 % každý rok. V roce 2008 byly členské státy Eurozóny jako jedny z vrcholných ekonomik světa již ovlivněny hospodářskou krizí a jejich ekonomiky dosahovaly jenom průměrného 0,3% růstu. V roce 2009 došlo dokonce ke snížení HDP o 4,3 %. Česká ekonomika však ještě v roce 2008 pokračovala v růstu. Díky aktuálním problémům Eurozóny dosáhla koruna rekordního zhodnocení, kdy se dostala pod hranici 25 korun.

Při dostižení krizí a projevení následků následovala v roce 2009 deprecie kurzu o 1,5 koruny. HDP ČR se totiž snížilo o 4,7 %. Od roku 2010 je však opět růst

HDP Eurozóny oproti HDP České republiky v 1% ztrátě a koruna dále zhoršuje (viz tab. 13).

Tabulka 13: Vývoj CZK/EUR 1999 – 2010

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
průměr	36,88	35,6	34,08	30,81	31,84	31,9	29,78	28,34	27,76	24,94	26,45	25,3

Zdroj: BusinessInfo

Tabulka 14: Vývoj nominálního efektivního kurzu 2000 – 2010

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
průměr	1,4	4,2	11,5	-0,3	0,6	6,4	5,2	2,6	11,6	-4,2	2,8

Zdroj: BusinessInfo

Nominální efektivní kurz koruny (NEER) vyjádřený indexem (viz tab. 14) uvádí zhodnocení (index nad 100) či znehodnocení (index pod 100) národní měny vůči koši vybraných měn za určité období proti základnímu období (rok 2005).

Tabulka 15: Vývoj reálného efektivního kurzu 2000 – 2010

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
%	2	5,4	9,6	-1,9	3,3	5	2,5	2,8	9,6	-5,3	0,4

Zdroj: BusinessInfo

Reálný efektivní kurz koruny (REER) je jedním z indikátorů vývoje mezinárodní konkurenceschopnosti země a obecně se jím rozumí různé míry relativních cen nebo nákladů vyjádřené v určité měně. Z tohoto pohledu index REER

nad 100 signalizuje tendenci ke snižování konkurenceschopnosti země proti základnímu období, pokles indexu REER pod 100 znamená zvyšování konkurenceschopnosti země proti základnímu období.³⁵

4. Dopad kolísání měnového kurzu CZK/EUR na mezinárodní obchod s řepkovým semenem mezi Českou republikou a hlavními obchodními partnery – Německem a Slovenskem

4.1 Význam pěstování řepky

Řepka je jasně žlutě kvetoucí, až 120 cm vysoká bylina z rodu brukvovitých. Je náročná na vysokou úroveň pěstování. Z jejích semen, která obsahují až 45 % oleje, po lisování získáváme dva produkty – olej a šrot.

Řepkový olej byl již v 19. století používán jako hlavní složka na promazávání parních strojů. Šrot pak jako krmivo kvůli až 20 % obsahu bílkovin. Olej tak prozatím využití v potravinářském průmyslu neměl. Byl totiž příliš hořký kvůli vysokému obsahu kyseliny erukové. Od objevení procesu jejího odstranění mají řepkové oleje také podíl v potravinářství. Od roku 1991 se navíc přešlo na pěstování řepky s označením „00“ („conventional“), která není geneticky modifikována.

Nejnovější využití má ovšem objev oleje pro energetický průmysl. Ekologickým hitem se totiž stalo jeho přimíchávání do nafty alias biodieselu jako „zeleného paliva“. Jde totiž o energii z obnovitelného zdroje, což odpovídá evropskému trendu udržitelnosti. Mezi přední výrobce bionafty se kromě Evropské unie (DE, FR, GB a PL) řadí Čína, Kanada a Indie. V Indii je řepka vysázena dokonce na 13 % z celkově osazené plochy.

Vzrůstající světovou produkce olejnin v souvislosti se zvyšující se poptávkou lze vidět v tabulce 16.

³⁵ BUSINESSINFO, Hlavní měnové a fiskální ukazatele ČR, [on-line, cit. 2014-03-09]

Tabulka 16: Světová výměra, produkce a zpracování vybraných druhů olejnin

Plodina	Ukazatel	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13 ¹⁾	2013/14 ²⁾
Sója	Výměra (mil. ha)	90,64	96,32	102,25	103,18	102,93	108,59	111,76
	Produkce (mil. t)	219,55	211,60	260,40	263,92	239,15	267,48	281,66
	Zpracování (mil. t)	202,33	193,25	209,12	221,26	227,83	228,56	238,24
Řepka	Výměra (mil. ha)	28,36	31,11	31,58	33,93	33,45	35,86	35,27
	Produkce (mil. t)	48,56	57,88	61,06	60,60	61,17	62,89	66,49
	Zpracování (mil. t)	49,04	54,56	56,69	59,01	60,93	62,46	62,45
Slunečnice	Výměra (mil. ha)	21,07	23,78	23,10	23,08	25,56	24,59	25,66
	Produkce (mil. t)	27,41	33,54	32,14	33,63	40,64	36,34	41,76
	Zpracování (mil. t)	27,16	32,72	29,59	29,88	36,88	33,55	36,96

Zdroj: Ministerstvo zemědělství³⁶

Celosvětově má řepkový olej třetí největší podíl mezi rostlinnými oleji (tabulka 17).

Tabulka 17: Světová produkce rostlinných olejů (v tis. t)

Ukazatel	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13 ¹⁾	2013/14 ²⁾
Sójový olej	32 560	34 780	36 450	37 830	35 890	38 790	41 280	42 560	42 740	44 360
Palmový olej	33 520	35 980	37 330	41 080	43 990	45 990	48 750	51 890	55 320	58 090
Řepkový olej	15 770	17 340	17 130	18 430	20 490	22 560	23 520	24 280	24 730	24 840
Slunečnic. olej	9 170	10 570	10 600	10 030	12 000	12 280	12 420	15 340	13 940	15 370
Podzem. olej	5 050	4 970	4 530	4 860	5 020	4 870	5 300	5 310	5 550	5 580
Bavlníkový olej	4 780	4 900	5 130	5 210	4 780	4 600	4 970	5 260	5 270	5 220
Kokosový olej	3 470	3 460	3 220	3 530	3 530	3 630	3 810	3 500	3 750	3 740
Palmojád. olej	4 150	4 350	4 430	4 880	5 170	5 590	5 700	6 060	6 440	6 820
Olivový olej	2 960	2 660	2 910	2 780	2 780	3 080	3 250	3 240	2 670	3 280
C e l k e m	111 430	119 010	121 730	128 630	133 650	141 380	148 990	157 430	160 400	167 290

Zdroj: Ministerstvo zemědělství³⁷

V konkurenci pokrutin a extrahovaných šrotů je produkt řepky dokonce na druhém místě. Je třeba ovšem zdůraznit, že celkový objem výroby je pouze jedna pětina produkce šrotu sojového, který tak zůstává nejdůležitější složkou pro výrobu krmiv v živočišné výrobě zemědělství.

³⁶ Ministerstvo zemědělství, Situační a výhledová zpráva Olejniny, [on-line, cit. 2014-03-15]

³⁷ Ministerstvo zemědělství, Situační a výhledová zpráva Olejniny, [on-line, cit. 2014-03-15]

Zmiňované objemy výroby lze pozorovat v tabulce 18.

Tabulka 18: Světová produkce pokrutin a extrahovaných šrotů (v tis. t)

Ukazatel	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13 ¹⁾	2013/14 ²⁾
Sójové	138 810	146 550	154 250	159 220	151 870	164 950	174 600	180 200	180 300	188 060
Řepkové	24 150	26 550	25 930	27 590	30 810	33 410	34 660	35 880	37 070	36 920
Bavlníkové	15 120	14 580	15 330	15 590	14 290	13 810	14 840	15 710	15 750	15 660
Slunečnicové	10 020	11 490	11 480	10 600	12 780	13 080	13 230	16 120	14 770	16 300
Podzemnicové	6 070	5 980	5 480	5 890	6 090	5 960	6 480	6 530	6 830	6 870
Palmojádrové	5 000	5 190	5 270	5 830	6 120	6 630	6 760	7 180	7 690	8 120
Kokosové	1 790	1 830	1 710	1 870	1 870	1 920	2 030	1 860	1 990	1 990
Ostatní	5 710	5 080	4 540	5 240	5 350	4 320	4 550	4 640	4 700	4 760
C e l k e m	200 960	212 170	223 990	231 830	229 180	244 120	257 240	268 220	269 100	278 670

Zdroj: Ministerstvo zemědělství³⁸

4.2 Cenová politika při obchodování s řepkou

V České republice je z ekonomického hlediska řepka výhodná pro zemědělce, pakliže je schopen na jednom hektaru vypěstovat 2,2 tuny semen. Průměrný výnos se ve skutečnosti pohybuje někde kolem 3 tun na hektar. Vzhledem k vysoké domácí poptávce a velmi silnému konkurenčnímu období mají zemědělci silnou pozici a odbyt je zaručen. Za jednu tunu řepkových semen se pak na evropském trhu zemědělských komodit platí okolo 400,- €.

Jinak je tomu ovšem v případě dvou zmíněných řepkových produktů. Cenová hladina jedné tuny oleje, jež je hlavní obchodovatelnou komoditou v tomto případě, se drží okolo 800,- €. Hodnota šrotu je pak průměrně 200,- € za tunu. Semeno je z 52 % tvořeno pevnou částí (slupkou) a ze 44 % obsahuje olej. Průměrná zpracovatelská marže se pak dle rozdílných cenových podmínek obchodu pohybuje okolo 35,- € za jednu tunu.

Největší poptávka po řepkových semenech je v zemích ve středozápadní Evropě. Stahují se tam vyprodukované olejniny z celé Evropy (z východu po Dunaji, ze západu po Rýnu). I z tohoto důvodu je cenová hladina na trhu udávána v eurech.

³⁸ Ministerstvo zemědělství, Situační a výhledová zpráva Olejniny, [on-line, cit. 2014-03-15]

V České republice je pak cena po zohlednění alokace semen (a odečtení transportních nákladů) počítána dle aktuálního měnového kurzu. Vliv na hodnotu transakcí je tak přímý.

4.3 Sledované období 2000 – 2010

Na tomto období jde zhodnotit vliv kolísání měnového kurzu CZK/EUR na mezinárodní obchod s řepkovým semenem velmi názorně. Scénáře dění na domácích a zahraničních trzích se výrazně lišily rok od roku, což způsobovalo neustálý pohyb kurzu nahoru dolů, což by mělo pomoci snáze ukázat, jestli má jeho kolísání vliv na mezinárodní obchod. V tabulce 19 jsou uvedeny všechny informace nezbytné k vypracování závěru.

Tabulka 19: Plocha osázená řepkou; celková produkce řepky; objem exportu a importu řepkových semen s Německem a Slovenskem; podíl vývozu do Německa na celkovou produkci; růsty HDP EU a ČR; nominální a reálný efektivní kurz koruny; kurz CZK/EUR

rok	osazená plocha řepky CZ (1000 ha)	celková produkce řepky (1000 t)	vývoz (1000 t)		dovoz (1000 t)		podíl vývozu do Německa z celkové produkce (%)	Růst HDP ČR (%)	Růst EU (%)	Nominální efektivní kurz koruny (%)	Reálný efektivní kurz koruny (%)	CZK/EUR
			Německo	Slovensko	Německo	Slovensko						
2000	325	844	405	-	-	15	48	4.2	3.9	1.4	2.0	35.60
2001	344	973	324	2	-	13	33	3.1	2.2	4.2	5.4	34.08
2002	313	710	238.5	8.2	0.2	10.1	34	2.1	1.3	11.5	9.6	30.81
2003	251	388	47	0.1	5.2	3.4	12	3.8	1.4	-0.3	-1.9	31.84
2004	259	935	75.7	0.1	27.1	31.3	8	4.7	2.5	0.6	3.3	31.90
2005	267	769	216.5	1.4	4.1	15.5	28	6.8	2.0	6.4	5.0	29.78
2006	292	880	48.2	1	47.5	57.6	5	7.0	3.3	5.2	2.5	28.34
2007	338	1032	414	2	1	19	40	5.7	3.2	2.6	2.8	27.76
2008	357	1049	313	6	1	33	30	3.1	0.3	11.6	9.6	24.94
2009	355	1128	399	13	-	16	35	-4.7	-4.3	-4.2	-5.3	26.45
2010	369	1042	212	29	44	26	20	2.7	2.0	2.8	0.4	25.30

Zdroj: ČSÚ, Ministerstvo zemědělství, OilWorld a interní zdroje ADM

4.3.1. 2000

Již v roce 2000 se řepka pěstovala na 325 tisících hektarech orné půdy. Dá se tedy zhruba hovořit, že řepka se již na počátku 21. století pěstovala na 8% celkové výměry zemědělské půdy, respektive na něco málo přes 10% půdy orné.

Výměra zemědělské půdy v ČR aktuálně činí 4,2 mil. ha. Rozhodující část této plochy 3 mil. ha (71 %) představuje orná půda, na které jsou v rámci osevních postupů střídány jednotlivé plodiny podle pěstitelských oblastí a vlastního zaměření. Trvalé kultury tvoří trvalé travní porosty (978 tis. ha), zahrady a ovocné sady (209 tis. ha), vinice (19 tis. ha) a chmelnice (10 tis. ha).³⁹

HDP České republiky vzrostlo podobně jako v celé EU o zhruba 4% oproti minulému roku. Kurz koruny vůči euru mírně aprecioval, i tak však byla hodnota 35,6 EUR/CZK velmi výhodná pro vývoz komodit.

Dalším motivátorem českých farmářů k prodejm řepky do zahraničí je i fakt, že v roce 2000 byla domácí lisovací kapacita zhruba okolo 600 tisíc tun. Tehdejší subjekty navíc nebyly v nejlepší finanční situaci, tudíž se farmáři orientovali i na zahraniční trhy.

4.3.2. 2001

Po pomyslném makroekonomickém vrcholu v roce 2000 lze pozorovat mírnější zpomalení vývoje ekonomik. Růst HDP v České republice však zpomalil o 1% oproti EU, kde růst HDP zpomalil o necelé 2%. Nominální i reálný efektivní kurz zhodnocovaly ročně o cca 5%. Česká měna tak zhodnotila vůči euru o 1,5 koruny, ačkoliv za poměrně vysoké inflace.

Zvýšená osevní plocha o 20 tisíc ha a největší výnosy od roku 1990 znamenaly rekordní úrodu řepky nejenom v ČR. Němečtí farmáři tak byli více soběstační, což společně s posílením měny ovlivnilo zahraniční obchod s řepkou, který vyústil v 15% pokles podílu vývozu do Německa z celkové produkce.

³⁹ Ministerstvo zemědělství, Rostlinné komodity, [on-line, cit. 2014-03-15]

4.3.3. 2002

V roce 2002 došlo v důsledku politiky české centrální banky a ekonomickému úpadku po útocích v září 2001 ke zhodnocení měny o 4 koruny. Ačkoliv byl nominální kurz 11,6 %, reálný efektivní kurz byl 10 %. To znamená, že koruna apreciovala rychleji, než rostly ceny.

Podíl vývozu do Německa z celkové domácí produkce byl 34 %. Naopak hodnota importu opačným směrem pak při dovezeném množství 200 tun odpovídá pouze 8 plně naloženým kamionům. Z uvedených hodnot se dá usoudit, že domácí nabídka velmi převyšovala poptávku. Zesílená koruna pak na obchodované množství neměla až takový vliv, jelikož cenová hladina byla ve zvýšení pomalejší.

Zemědělská půda však byla vyčerpána z předchozího roku. V Česku tak byla výnosnost úrody jenom 2,3 tuny řepky na jeden hektar, což navíc s o 10% menší osevní plochou znamenalo úrodu menší o 26% oproti minulému roku. Sklizně byly nižší i jinde v Evropě. Německé závody na olejniny tak potřebovaly pokrýt své plánování i semínky ze zahraničí, kde byla poptávka vyvážena vyššími skladovými zásobami z roku 2001.

4.3.4. 2003

V následujícím roce 2003 byla míra inflace nastavena nezvykle nízko na 0,1 %. Hlavním důvodem byla snaha vlády oslabit rychle posilující korunu. HDP sice v daném období rostlo rychleji, než evropský průměr, oba efektivní kurzy však vykazovaly záporné hodnoty. To znamená, že klesala jak hodnota české měny vůči euru, která se znehodnotila o jednu korunu, tak i cenová hladina obecně.

Rostlinnou výrobu zemědělství postihla ještě nižší úroda. Výnos v České republice okolo 1,5 tuny řepky na hektar byl nejnižším za posledních 20 let. Produkce řepky na českém území tak stěží stačila pokrýt domácí poptávku. Vyšší německá domácí nabídka řepkových semen a importy jiných producentů řepky pak způsobili pouze 12 % podíl vývozu z České republiky do Německa, ačkoliv měnová situace a výše kurzu nahrávala do karet českým exportérům.

4.3.5. 2004

Rok 2004 je v tomto ohledu ještě zajímavější. Po předchozí velmi špatné úrodě následovala velmi bohatá sklizeň. Odpočínutá půda měla výnosnost 3,6 tuny řepky na hektar, což je paradoxně zase nejvyšší výnosnost za posledních 20 let. Sklidilo se skoro milion tun řepky znamenalo skoro vyrovnání rekordní úrody v roce 2001, ovšem při osevní ploše skoro o 25% menší. Tím pádem došlo i k poklesu cen mezi zemědělskými komoditami.

Růst HDP se v Česku i Evropě zvednul o 1 %. Českému hospodářství se dařilo a vstup do EU byl patřičnou vzpruhou. Mělo to sice i své protiklady, například akceptování nařízení komise EU a další regulace, které se týkaly i zemědělství, ale podmínky exportu byly takřka ideální – velký růst HDP, nízké efektivní kurzy a stagnace či mírná depreciače koruny oproti minulému roku. Nepodařilo se však splnit inflační kritérium.

I přes tyto víceméně výhodné podmínky však byl podíl vývozu do Německa z celkové domácí produkce řepky pouze 8 %. Naopak došlo ke zvýšení importu semen z Německa o 400 %. Německo se totiž v zemědělství orientuje na produkci olejnin nejenom z důvodu oleje do energetického či potravinářského průmyslu, ale také pro dostatečnou produkci krmiv pro objemnou živočišnou výrobu. Pokud je tedy bohatá úroda, uspokojí svoji poptávku a ještě jsou schopni dalších exportů.

4.3.6. 2005

Po přidružení ČR k EU a zvyšování konkurenceschopnosti na evropském trhu se česká měna poprvé dostala pod hranici 30 korun za euro. Rok 2005 je pomyslný vrchol růstu před krizí. HDP vzrostlo meziročně o 7 %, oproti 2 % evropskému růstu. Nominální kurz se zvednul o 6 %, avšak i náklady stoupaly o 5 %. Koruna tím pádem zhodnotila až na 29,78 EUR/CZK.

I přes stejný obsah oseté plochy byl konečný výnos ze sklizně o 200 000 tun nižší, což odpovídá 20 % poklesu. Půda byla vyčerpána z předchozí úrody.

Mezinárodní obchod s řepkovým semenem se z předchozích 8 % vývozu z celkové produkce zvednul na 28 %. Naopak dovoz se vrátil na původní objem z roku 2003. To jenom potvrzuje velké propojení mezinárodní nabídky a poptávky na hojnost úrody.

4.3.7. 2006

Rok 2006 je dle údajů makroekonomických trendů období stabilního středního růstu fakticky pokračující až do období světové krize. K tomu si HDP udrželo 7 % roční nárůst, stejně jako měna, která zhodnotila něco málo přes jednu korunu. Nominální kurz totiž zpomalil svůj růst, stejně jako reálný efektivní.

Sklizeň se vrátila zpátky na průměrný výnos okolo 3 tun na hektar, což je z dlouhodobého hlediska poměrně nadprůměrné. Celkový podíl vývozu řepky do Německa však byl pouze 5 %. Objem, který byl vyvezen z Německa, byl v podstatě ve stejné výši. Ze Slovenska se dovezlo ještě dokonce o 10 000 tun více. Důvodem byla větší úroda v návaznosti na větší osevní plochy řepkou v západních státech EU. Evropská komise totiž v roce 2006 pozměnila směrnici biopaliv zavazující členské státy povinně nahrazovat běžná paliva (benzín a diesel) biopalivy (do roku 2010 to původně mělo být 5,75% z celkového objemu prodaných paliv).

4.3.8. 2007

V roce 2007 se česká koruna dále zhodnocovala o 2% ročně na 27,76 EUR/CZK. Ačkoliv růst HDP mírně poklesnul na 5,7% růstu ročně, tempo bylo dvakrát vyšší, než tempo růstu HDP EU.

Je patrná motivace farmářů zvýšit osevní plochy řepky na úkor jiných plodin. Osevní plocha se zvětšila o 14% oproti roku 2006 a společně s opět velmi nadprůměrným výnosem přes 3 tuny na hektar byla sklizeň řepky v Česku poprvé nad 1 milion tun ročně. Během 10 let se tak v podstatě zdvojnásobila.

I přes skutečnost, že úroda byla o 150 tisíc tun větší, než v roce předchozím, až 40% řepky vyprodukované na českém území bylo vyvezeno směrem do Německa. Vzrůstající lisovací kapacita u západních sousedů tak nereflektovala posílení koruny o

0,50 EUR/CZK. Ostatně, i celkový zahraniční obchod skončil třetí rok v řadě v přebytku.

4.3.9. 2008

Jak již bylo vysvětleno v dřívější části, ekonomika EU byla zasažena krizí. Tempo růstu HDP se v podstatě zastavilo na 0,3%. Západní státy EU, mnohem více napojené na světové trhy, pocítily nepříznivou makroekonomickou situaci již v tomto roce. Ostatní státy, Českou republiku nevyjímaje, více orientované na primárně intraunijní obchody, pocítily dopady krize až v následujícím roce.

Ačkoliv růst HDP ČR byl v roce 2008 3,1%, nominální i efektivní kurz vzhledem ke zhoršujícím se ekonomickým podmínkám EU rostl o 11,6%, respektive 9,6%. Koruna tak zhodnotila skokově skoro o 3 EUR/CZK a dostala se pod úroveň 25 EUR/CZK na 24,94.

Osevní plocha řepky v ČR se mírně navýšila na 357 tisíc hektarů, výnosy byly opět skoro 3 tuny na hektar a sklizeň vzrostla o 17 tisíc tun. I přes počátky krize a silnější korunu však bylo do Německa vyvezeno přes 300 tisíc tun řepky, což odpovídá zhruba 30% z celkové sklizně. Vzdávající lisovací kapacita zvyšovala poptávku nejen v Německu, ale také v Česku. V roce 2008 se otevřel závod skupiny Agrofert v Lovosicích, který tak lisovací kapacitu v Česku zvednul skoro o 45%. Je patrné, že zemědělství krizí nebylo poznamenáno.

4.3.10. 2009

Ze sledovaného období je rok 2009 makroekonomicky nejslabším. Růst HDP se v Česku propadl o 5%, což ovšem nevybočovalo z evropského průměru. Oslabila také měna; cenová hladina dokonce klesala více, než koruna samotná. Koruna se dostala na úroveň 26,5 EUR/CZK.

Kompenzací chabému výkonu ekonomiky tak mohlo být alespoň příznivé počasí, které pozitivně ovlivnilo velikost úrody, kdy se na v podstatě stejné osevní

ploše díky lepším výnosům z hektaru vypěstovalo rekordních přes 1,1 milionu tun řepkového semínka.

Na českém trhu se zároveň objevili noví zahraniční investoři, kteří převzali dva z největších lisovacích závodů dříve patřící Setuze – v Olomouci a Ústí nad Labem. I tak se však do Německa vyvezlo 400 tisíc tun řepky; v podstatě 35% celkové úrody. Celková bilance zahraničního obchodu ovšem skončila v mínusu.

4.3.11. 2010

V roce 2010 se makroekonomická situace ustálila. Růst HDP jak EU, tak ČR, dosahoval minimálně 2% růstu. Cenová hladina poměrně stagnovala, ale koruna posílila na 25.30 EUR/CZK.

I přes vyšší osevní plochu oproti 2009 byla sklizeň menší o 80 tisíc tun. I tak však hovoříme o úrodě přes milion tun řepky. Do Německa se vyvezlo 20% úrody. Je patrný větší vliv zahraničních subjektů na českém trhu a také pravidelná poptávka 3 hlavních zpracovatelských závodů v Lovosicích, Ústí nad Labem a Olomouci, jejichž celková lisovací kapacita se pohybuje okolo 1 milionu tun ročně. Navíc je potřeba počítat i s vysokými skladovými zásobami z předchozích let, kdy tři roky po sobě úroda dosahovala přes milion tun ročně.

Závěr

V první kapitole mé bakalářské práce jsem se zabýval vývojem české ekonomiky od roku 2000 s ohlédnutím do devadesátých let až k současné situaci. Vývoj ekonomiky do roku 2003 zpomaloval, měna však díky inflačnímu cílování centrální banky posilovala. Rok 2004 byl zlomem pro český export, ne však pro korunu, která stagnovala na hranici 32 korun. Přínos vstupu však na sebe nenechal dlouho čekat a koruna posilovala stejně jako ekonomika až do krize roku 2008. Česko bylo zasaženo až o rok později, ale díky své pozici a malé provázanosti neměl dopad krize tak fatální následky a následovalo brzké zotavení. To stejné se dá říct o krizi dluhové, a tak koruna i ekonomika mírně roste dále.

V druhé kapitole jsem se věnoval podrobnějšímu rozboru a analýze ekonomiky evropské. Její vývoj víceméně kopíruje 4letý ekonomický cyklus se svými vrcholy v roce 2000 a 2004. Celkový růst byl stabilně okolo 2 %. Zajímavější situace však nastává s příchodem hospodářské krize v roce 2008, kdy byly hlavně ovlivněny nejvyspělejší země Eurozóny, a následující dluhová krize prověřující odpovědnost rozpočtové politiky jednotlivých členských států. Členové EU reagují rozdílně a v Evropě se „odděluje zrno od plev.“

Ve třetí kapitole jsem pak na základě předchozích dvou analýz vysvětlil, z jakých důvodů docházelo k apreciaci a depreciační koruny. V prvotní fázi to bylo hlavně kvůli politice centrální banky, od roku 2004 pak zvětšování objemu české ekonomiky. Koruna posilovala celou dobu až do roku 2009, kdy se ovšem hned ten následující rok vrátila na původně dosaženou hodnotu. Proces posilování koruny a vyrovnávání úrovně tak pokračuje. V průměru se dá říct, že každý rok vůči euru posílí o jednu celou korunu.

V poslední kapitole bylo mým cílem dát dohromady veškeré doposud zjištěné údaje spolu s dalšími výstupními hodnotami z evropského trhu s komoditami, abych byl schopen odpovědět na otázku, jak velkou měrou ovlivňuje kolísání měnového kurzu obchod s řepkovými semeny mezi Českou republikou a Německem. Ačkoliv se bavíme o velkoobjemových obchodech v řádech tisíců tun, zhodnocování koruny vůči

euru hraje v rozhodování malou roli a bere se spíš jen jako nutné zlo pro jednu stranu, či příznivost okamžiku pro druhou. Mnohem větší roli hraje v tomto segmentu úroda, potažmo proměnlivost nabídky a poptávky. Pakliže je málo bohatá a výnosnost z osevní plochy nedostačující, proniká německá poptávka na sousední trhy. Jelikož je v okolních státech také velmi vysoká domácí poptávka po komoditě řepky, nemá Německo jinou možnost, než se obrátit na český trh, jakkoliv je koruna proti euru silná.

Seznam grafů

Graf 1: Meziroční vývoj CZK/EUR, HDP a inflace v České republice	11
Graf 2: Vývoj kurzu české koruny k euru (1. 1. 2004 – 30. 11. 2009)	14
Graf 3: Změna růstu HDP 1996 – 2009	18
Graf 4: Míra nezaměstnanosti EU dle pohlaví a věkových skupin 2000 – 2010	20
Graf 5: Reálná produktivita práce na jednu odpracovanou hodinu dle zemí EU, srovnání roku 2000 a 2010	21
Graf 6: Podíl investic do HDP dle sektorů EU 1999 – 2009	22
Graf 7: Míra úspor domácností EU 1999 – 2010	24
Graf 8: Míra úspor domácností dle členských zemí EU 2000 – 2009	25
Graf 9: Dluh států EU ve 3. čtvrtletí 2011	26

Seznam tabulek

Tabulka 1: Míra inflace v České republice 2000 – 2004	9
Tabulka 2: Hrubý domácí produkt sezonně neočištěný a růst HDP ČR v % 2000 – 2004	..9
Tabulka 3: Zahraniční obchod ČR 2000 – 2004	10
Tabulka 4: Míra inflace v České republice 2005 – 2008	11
Tabulka 5: Zahraniční obchod ČR 2005 – 2008	12
Tabulka 6: Hrubý domácí produkt sezonně neočištěný a růst HDP ČR v % 2005 – 2008	12
Tabulka 7: Hrubý domácí produkt sezonně neočištěný a růst HDP ČR v % 2008 – 2010	12
Tabulka 8: Zahraniční obchod ČR 2008 – 2010	15
Tabulka 9: Míra inflace v České republice 2009 – 2010	15
Tabulka 10: Růst HDP EU 2000 – 2011	16
Tabulka 11: Růst HDP 2000 – 2009 ve vybraných zemích EU nejvíce postižených hospodářskou krizí	17
Tabulka 12: Růst HDP 2009 – 2011 ve vybraných zemích EU nejvíce postižených dluhovou krizí	18
Tabulka 13: Vývoj CZK/EUR 1999 – 2010	28
Tabulka 14: Vývoj nominálního efektivního kurzu 2000 – 2010	28
Tabulka 15: Vývoj reálného efektivního kurzu 2000 – 2010	28
Tabulka 16: Světová výměra, produkce a zpracování vybraných druhů olejnin	17
Tabulka 17: Světová produkce rostlinných olejů (v tis. t)	17
Tabulka 18: Světová produkce pokrutin a extrahovaných šrotů (v tis. t)	17
Tabulka 19: Plocha osázená řepkou; celková produkce řepky; objem exportu a importu řepkových semen podíl vývozu do Německa na celkovou produkci; růsty HDP EU a s Německem a ČR; nominální a reálný efektivní kurz koruny; kurz CZK/EUR Slovenskem	31

Seznam zdrojů

BUSINESSINFO. *Hlavní měnové a fiskální ukazatele ČR*. [on-line], 30.05.2011, [cit. 2014-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-menove-a-fiskalni-ukazatele-cr/1000431/49262/#kurzyczkeur>>.

ČTK. *Zadlužení zemí EU roste, ČR má dluh sedmý nejvyšší v unii*. [on-line], 06.02.2012, [cit. 2014-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zadluzeni-zemi-eu-roste-cr-ma-dluh-sedmy-nejnizsi-v-unii/751246&id_seznam=5098>. ISSN: 1213-5003.

EUROPEAN COMMISSION. *Economic crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses*. [on-line], 07/2009, [cit. 2014-02-26]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15887_en.pdf>. ISBN 978-92-79-11368-0.

EUROSTAT. *Business economy – expenditure, productivity and profitability*. [on-line], 1/2009, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Business_economy_-_expenditure,_productivity_and_profitability>.

EUROSTAT. *National accounts - GDP*. [on-line], September/October 2011, [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/National_accounts_%E2%80%93_GDP>.

EUROSTAT. *News release – Euroindicators – Business investment rate up*. [on-line], 30.01.2012, [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/National_accounts_%E2%80%93_GDP>.

EUROSTAT. *Unemployment statistics*. [on-line], 2/2012, [cit. 2014-02-28]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics>.

HOLMAN, R. *Režim, jenž vydrží až do Eurozóny*. [on-line], 14.01.2008, [cit. 2014-02-15]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2008/cl_08_08_0114.html>.

JELÍNEK, T. *Česká republika pět let v Evropské unii: aktuální problémy přijetí eura*. [on-line], 2/2008, [cit. 2014-02-22]. Dostupné z WWW: <<http://ces.vse.cz/wp-content/jelinek1.pdf>>.

KALÍNSKÁ, E A KOLEKTIV. *Mezinárodní obchod 21. století*. 1. vyd. Grada Publishing 2010. ISBN 978-80-247-3396-8

SINGER, M. *Krize eurozóny*. [on-line], 25.05.2011, [cit. 2014-03-08]. Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/Singer_20110525_appia.pdf>.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Situační a výhledová zpráva Olejniny*. [on-line], prosinec 2013, [cit. 2014-03-15]. Dostupné z WWW:
<http://eagri.cz/public/web/file/277547/SVZ_Olejiny_2013.pdf>.

ČSÚ. *Míra inflace - metodika*. [on-line], 26.03.2012, [cit. 2014-02-16]. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Rostlinné komodity*. [on-line], prosinec 2013, [cit. 2014-03-15]. Dostupné z WWW:
<<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinne-komodity/>>